

Galesia
Nəkwəkwə yame Pol rimirai
ramvən kimi niməhuak apa
Galesia
Nəgkiarien kwəkwə kape
nəkwəkwə e Galesia

?Pa rimirai nəkwəkwə e? Aposol Pol rimirai nəkwəkwə e.

?Rimirai ramvən kimi nipa? Rimirai ramvən kimi nəməhuak yamə mine kisərə apa yerkwanu minə apa Galesia. Pol rimirikakun niməhuak a ye nirikakunien nəriwəkien kafan.

?Nimraghien rhawor pən iran minə ye nipig rimirai? Nəməhuak minə kimisarə ye nipig əutən ye nipig Pol rimirai. Nəmə Gris khap-saah kimnhani nəfrakisien ye Yesu Kristo. Kini nəmə Isrel min khapsaah kimnhani nəfrakisien iran. Mərig nəmə Isrel tiksın kimnhani mə nəmə Gris yamə mine kamhani nəfrakisien ye Yesu tukasəkeikei misəri-pən loa minə kape Moses, rəmhen kın yame tukaməkeikei kivəh nao kimi əriə. Nəmə Isrel, rikiriə ramuh mətə mə nəmə Gris kamhani pawk nəfrakisien ye Yesu, mərig kípəh hanə nivəhyen nao kimi əriə, to khapəh nisatuatukien ye nimri Kughen.

?Rimirai nəkwəkwə e tuk naha? Nəmə Isrel kimishajoun mə nəmə Gris min tukasəkeikei misəri-pən loa kape Moses pəh Kughen tukrivəh miragh əriə iran. Mərig Pol rimirai nəkwəkwə e mə tukrini-əhu nhajounien kapəriə. Pol rorkeikei

mə nəməhuak minə tukharkun mə nhatətəyen in swatuk yame Kughen ramor mə narmamə kisatuatuk ye nimirin, kini In ravəh miragh əriə yerkin agien. Mərig nivəhyen nao kimi narmamə, uə nəripəniən loa, pəh nien mə swatuk yame Kughen tukrivəh miragh narmamə iran. Ye nipig a, nəmehuə minə kape niməhuak kimisəkwətə apa Jerusalem masəgkiar kin nətərigien e, mhamə rhuvə əmə mə nəməhuak minə Gris tukhapəh nisəri-pəniən loa kape Moses. Əvhuekin nəvsaoyen kin ye Wok Minə 15:1-35.

Pol ramokrən huvə irəriə

¹⁻² Piak mine nowinik yamə mine naksəhuak yerkwanu pisin pisin minə apa provins Galesia. Yo Pol, yo aposol kirik kape Kughen, yakamrai nəkwəkwə e mamher-pre kin kimi əmiə. Yo mine piautawə minə tiksın yamə mine kasəhuak eikin e yaksorkeikei mə jakhani rhuvə pre tuk əmiə. Yo e yermamə yame Yesu Kristo mine Tata Kughen kimirəvəhsi-haktə yo mə yo aposol kapəriu. Kughen e in e yame rimivəh miragh Yesu ye nimhəyen kafan. Pəh nien mə yermamə apnapig əmə kirik yame rimivəhsi-haktə yo, mərig Kughen.

³ Pəh Kughen e Rımtawə mine Yesu Kristo Yermaru kapətawə iriu tukwautə-pre kin nihuvəyen kapəriu kimi əmiə kini mwərəhu-pre nəmərinuyen raməmır tuk əmiə.

⁴⁻⁵ Yesu Kristo rimneighan atuk kin nimiraghien kafan mə tukrimhə tuk norien has kapətawə, kini mivəhsi-ta ətawə ye norien has minə mine nətərigien has minə kape tokrei tanə.

In rīmamhə meinai Tata Kughen rīmnorkeikei mə tukror məkneikīn. Ror pən, rhuvə mə kitawə tuksəgnəgin Kughen kapətawə mamhavən, mhapəh nīsorien infamien. Amen.

Nəvsaoyen Huvə, kirikianə əmə

⁶ Yakakur pik tuk əmiə meinai Kughen rīpiokrən pə pə əmə kin əmiə kwuse, mivəhsi-pre apnapig əmə nihuvəyen kape Yesu kimi əmiə, mərig tak-takun ai nīmīsəpəh Kughen, misap, mhakwasig kin nəgkiarien eikuə

⁷ yamə mine pəh nien mə Nəvsaoyen Huvə kape Kughen. Narmamə tiksīn kamhaukreikīn Nəvsaoyen Huvə kape Kughen mamhani nar pīsīn, mhani mhamə in e nəvsaoyen huvə, mamhavi karīn nətərigien kapəmiə tukun, masor əmiə naksətəwao.

⁸ Mərig nar apnapig tukmə kimawə, uə agelo kirik kape rao ye neai ramni-ərhav nəgkiarien pīsīn kirik mīn, yame rīpəh nəmhenien kin yame yimīni-ərhav-pre ta tuk əmiə kupan, pəh Kughen tukrivəh-sipən in ye nap ehuə.

⁹ Yakwənhani-pre ta, mərig yakmə jaksīm atuk mīn mamni mə tukmə yermamə kirik ramni-ərhav nəgkiarien pīsīn yame rīpəh nəmhenien kin Nəvsaoyen Huvə yame nakwənharkun ta, pəh Kughen tukrivəh-si pən in ye nap ehuə.

¹⁰ Kafak nəgkiarien e in rīskai, kini nar apnapig əmə tukmə narmamə tiksīn rīkirīə rīpəh nagienien tuk yo, meinai yakorkeikei əmə mə Kughen rīkin tukragien tuk nəgkiarien kafak. Tukmə yakaməgkiar əmə mə narmamə tiksīn

rikiriə tukragien tuk yo, to ri:pəh norien mə yo
yorwək əfrakis kirik kape Kristo.

Kughen rimmokrən kın Pol

¹¹ Piak minə mine nowinik minə, yakorkeikei
mə jakni-pre atuatur kimi əmiə mə Nəvsaoyen
Huvə yame yakavəhsi-ərhav ni:pig mifam pəh nien
mə nar kirik yame ramsi-pən ye nətəri:gien kape
narmamə əmə.

¹² Kini Nəvsaoyen Huvə e, pəh nien mə yermamə
kirik rimi:vəhsi-pə kimi yo, mamhajoun yo kın,
məri:g Yesu Kristo əmə In rimmor əpu kın kimi yo.

¹³ Kimiə nakwənharkun ta norien yamə mine
yimnor kupan ye ni:pig yimikwasig kın nhatətəyen
kape nəmə Isrel mimə jakhopni fam narmamə
kape Yesu, moriah fam niməhuak minə, kini mor
narpinien əusik-əusik kimi əriə.

¹⁴ Ye ni:pig a yo yimnamərer tim tim tuk nuknei
norien kape nəmə Isrel, yame kafak kaha minə
kimishajoun yo kın kupan. Yakirkun min rapita
min yo minə tiksın yame yimisarha kwis kwis.

¹⁵ Yimnoriah pawk kafan narmamə minə,
məri:g Kughen ri:kin rehuə tuk yo. Kupan, ni:pig
yimnaməmır hanə ye tip nisinik, Kughen ruirpen
ta yo. Kini rimauə ye ni:pig atuatur kafan, kini
In rimmokrən kın yo mə jakuə kafan atuatur
yermamə.

¹⁶ Kini məhitə ye nirkunien kafak mhajoun yo
kın Tini Yesu, mə jakirkun huvə In, kini mi:vən
mipiəvsao-ərhav kın Nəvsaoyen Huvə kafan kimi
narmamə yamə mine pəh nien mə nəmə Isrel. Ye

nīpig a, yīmīpəh nīvəniēn məm yermamə kirik mə tukrhajoun yo kin Nəvsaoyen Huvə e.

17 Kini yīmīpəh nīvəniēn apa Jerusalem mə jakəm narmamə yamə mine kīmivəhsi-haktə əriə kupan mə iriə aposol minə. Yīmīpəh nīvəniēn mə iriə tukshajoun yo kin Nəvsaoyen Huvə kape Yesu. Ye nīpig a, yo yimnəsok pihū mivən ikin kirik kamni kimə Arebia, kini mamarə, mīreriḡ-pə min mivən apa yerkwānu a Damaskes.

18 Mamvən, mamvən meriaji newk kīsīsər kīmīrhua mīrhivən ta, kini yo yimnarə mīreriḡ-pən min Jerusalem mə jakəm Pita*. Kini yīmīpəh narəyēn aikin ror tu. Yimīwarə mīrəvəh əmə nīpig fiftin.

19 Kini ye nīpig a, yimnəm əmə Jemes, naorahi Yesu Yermaru, məriḡ yīmīpəh nəmien aposol min kirik.

20 Yakavəh kwəsu ye Kughen mə nəḡkiariēn yame yakamni in nəfrakisien.

21-22 Yīmīpəh narəyēn rapomh pik apa faktə Jerusalem. Kini kwasig ikin, yimivən apa tanə Siria mine Silisia. Kini ye nīpig a, narmamə yamə mine kasəhuak kimi Kristo yerkwānu pisin pisin minə apa provins a Judia, kimnhapəh nisəmien yo, miseinein nīmrik.

23 Məriḡ kimnasəriḡ əmə nəvsaoyen kirik mə, “Yermamə kirik e rīmauə, in kapətawə tikmīr. In rīmoh ətawə tuk nəhuakien, mamoriah nīmraghien kapətawə, kini mamarkut mə tukroriah min kapətawə nhatətəyēn. Məriḡ taktakun ai, in min ramni-ərhav nhatətəyēn e.”

* **1:18:** Gris ramni mə nhag aposol a “Sefas.” **1:18:** Wok 9:26-27
1:21-22: Wok 9:30

24 Kimisərig mhani vi vi Kughen tuk narimnar yamə mine In rimnor ye kafak nimraghien.

2

Aposol minə tiksın kimisəm Pol khamə Pol in aposol kirik

¹⁻² Ramvən mamvən meriaji newk fotin kwənhauə minhavən ta, kini Kughen rimni-pə tuk yo mə jakaməkeikei mirerig faktə min apa Jerusalem. Kini kimru Banabas, yimiravən mirakir Taetas kimasir min mirhuvən Jerusalem. Yimisofugin kimawə nəmehuə minə kape niməhuak. Nipig yimisofugin tuk nəkwətəyen a, yimnamni-pən huvə nəgkiarien yamə mine yakamni-ərhav-pən tuk nəmə Gris. Yimnamni-pən huvə narimnar fam yame yakamni-ərhav, tamə yakni-ərhav nar kirik yame rikiriə rəsik mə ripəh natuatukien, mhani hah wok kafak tukun, misor əmə nar apnapig iran, kwənkwan rikək.

³ Kini ye nipig a, rikik rimnəsik pik mə tukshək yo mə jakaməkeikei mini-pən tuk nəmə Gris mə tukaməkeikei kivəh nao kimi əriə. Mərig kimnhapəh nhaniyen. Kini yo kirik e Taetas, in yemə Gris, kipəh nivəh-pakwien nao kimin, mərig iriə kimnhapəh nhaniyen mə tukaməkeikei kivəh nao kimin.

⁴ Nəgkiarien ye nikarin kape nivəhyen nao kimi narmamə ramsi-pən ye narmamə tiksın yamə mine kaseikuə əmə mə iriə piautawə minə. Kini iriə kasəm huvə əmawə mə tuksəm-ru mə jaksəri-pən loa a uə nikam. Mərig kimawə yimisap ta kin loa mhavən tuk Yesu Kristo, kini misor kirikiane

kimawə min. Kini kimawə pəh nien mə slef kape loa. Mərig narmamə minə a, rikiriə ripəh nagienien tuk kapəməwə nəgkiarien minə, kini misorkeikei mə tuksəko-pən əməwə fam ye loa mine kastom kape nhatətəyen kape nəmə Isrel. [Mamhani mə tukaməkeikei kīvəh nao kimi nəmə Gris rəmhen kin Taetas.]

⁵ Mərig yimnhani-əhu əriə mhapəh nisorien mə kapəriə nəgkiarien tukrhaktə mapita kapəməwə. Kini kimawə yimnharaptərəkīn tīm tīm Nəvsaoyen Huvə e raməfrakis, mə kimiə min takharkun huvə.

⁶ Kini narmamə tīksin aikin kamni kimə iriə nəmehuə kape niməhuak. (Mərig ye nəmien kafak, yermamə yame ravəh nhag ehuə, mine yame ripəh nivəhyen nhag ehuə, iriu kwəm nəmhen əmə. Kini ye nimri Kughen, In ripəh nəvheikinien nhag minə a.) Kini narmamə minə a kimnhapəh nishajounien yo kin nəgkiarien vi kirik mə jakvən mini-ərhav.

⁷ Nikam. Kimnhapəh nisorien. Mərig iriə kimisəm mə Kughen, In rimirpen yo mə jakvən mini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi nəmə Gris rəmhen kin yame rimirpen Pita mə tukrini-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi nəmə Isrel.*

⁸ Kitawə kwənharkun mə Kughen rimnher-pən məknekīn yo meinai kimisəm mə nəsaninien kape Kughen rimauə irak ye wok yakamor rəmhen kin aposol kape Yesu yame yakamni-ərhav nəgkiarien kimi nəmə kantri pisin pisin minə, rəmhen kin yame nəsaninien kafan ramuə ye Pita ye wok

2:4: Gal 1:7; 5:1,13 * **2:7:** Ye nəgkiarien Gris ripəh ninien “Nəmə Isrel” uə “nəmə Gris” mərig ramni “narmamə kīvəh nao kimi əriə” mine “narmamə yame kipəh nivəhyen nao kimi əriə.” **2:7:** Wok 22:21

yame in ramor rəmhen kin aposol kape Yesu yame ramni-ərhav nəgkiarien kimi nəmә Isrel.

⁹ Kini Jemes mine Pita mine Jon kamni әrisir kimә nuknei nimәhuak misir. Nipig kimirhәm mirhirkun mә ye nihuvәyen kape Kughen, In rimivәhsi-pә wok e ye kwermik, kini kimirhuә mirhini-pә tuk әmru Banabas mә jakhavәh kwermimawә minә tuk wok, mamhani mә tuksәwhai wok minә. Kimru yakrәni-ərhav Nәvsaoyen Huvә kimi nәмә Gris, kini irisir karhivәn mirhini-ərhav kimi nәмә Isrel[†].

¹⁰ Mәrig kimisaiyoh әmә mә tukmә yakravән, mәrig rikimru tukramәkeikei mamәsik yavән has minә kwuse Jerusalem mә jakwasitu irәriә. Kini rikik rimnagian әmә tuk wok a.

Pol rimnhek Pita

¹¹⁻¹⁴ Kini kwasig ikin, yimirerig-pән apa yerkwanu kirik e Antiok. Nipig yimnamarә apaikin, kini Pita rikwasig min muә. Kini mamәvigin iriә in minә tiksин yamә mine kasәhuak. Mәrig iriә pәh nien mә nәмә Isrel.‡ Kini nipig narmamә kape Jemes, yamә mine kimmhasipән Jerusalem khatәrhav-pә, iriә kimmishek Pita, mhamә, “Ah. Narmamә minә e pәh nien mә nәмә Isrel, tukamәkeikei kәsig-pән әriә, tamә Kughen ripәh nasituyen irәriә.” Kini nəgkiarien e kimmhani rimnoriah Pita, mor rauris, kini migin kin nivәnien mәvigin iriә nәмә pәh nien mә nәмә Isrel. Pita rigin kin әriә mәknakin, mivi nәмәhuak

[†] **2:9:** Gris ramni mә iriә tukhavән misәm “Nәмә kivәh nao kimi әriә.” **2:10:** Wok 11:29-30 [‡] **2:11-14:** In ikin e, Pita rimnәsikloa kape Moses, yame ramni mә nәмә Isrel tukhapәh nisәvigin-kwisien nәмә Gris.

minə tiksın apa Antiok, yamə mine iriə nəməhuak minə e ye kwənərəus kape nəmə Isrel, iriə min kımnhauə tuk Pita masor norien kape yermamə yame kafan nəgkiarien ror kıraru, kini mhagin kin nəməhuak yamə mine kípəh nivəhyen nao kimi əriə. Mhavi-pə min Banabas, kini ramgin min kin əriə. Mərig ye nıpig yımnam mə iriə khapəh nisəri-pən-atuatukien swatuk yame Nəvsaoyen Huvə ramni, yımnerip Pita ye nımri mirh, mamni-pən əusik-əusik mimə, “Nar apnapig ik yemə Isrel, mərig nakpəh nəri-pənien natuakəmien kapərao. ? Kini rhawor e nakaməkeikei kimi narmamə yamə mine pəh nien mə nəmə Isrel mə tuksəri-pən natuakəmien kapərao?

¹⁵ “Nəfrakisien mə kırao kimirasi-pən atuatuk ye kwənərəus kape nəmə Isrel. Pəh nien mə kırao yemə Gris mir yame nəmə Isrel rikiriə raməsik mə iriə m-fam yakapir loa minə.

¹⁶ Mərig taktakun ai kırao krarkun mə pəh nien mə Kughen raməm mə narmamə yamə mine kisəri-pən loa kape nəmə Isrel kisatuatuk ye nımrin tukun. Nıkam. Yermamə yame ramhatətə əfrakis ye Yesu Kristo, in əmə en ratuatuk ye nımri Kughen. Nətərigien e in e ror ətawə tukasəkeikei mishatətə əmə ye Yesu Kristo mə tuksatuatuk ye nımri Kughen. Pəh nien mə Kughen raməm əmhen ətawə mə kisatuatuk meinai kasəri-pən loa, mərig raməvheikin əmə ətawə meinai kashatətə ye Yesu Kristo. Pəh nien mə nəri-pənien loa in swatuk kape yermamə mə in tukratuatuk ye nımri Kughen.

¹⁷ “Kitawə e kasətigtə ye Yesu Kristo mə tukhauə

misatuatuk ye nimir Kughen. Mərig nəmə Isrel tiksın, rikiriə raməsik mə kitawə nəmə hah minə mərig in ai kitawə khapəh nisətiğtəyen ye loa. ? Ror məkneikin mə Yesu Kristo rimivi-pən ətawə mə tuksakapır loa uə? Nıkam. Ripəh norien məkneikin.

¹⁸ Mərig, tukmə yakarar mamrerig-pən tuk loa mamətiğtə iran, ramhajoun-pən mə yakpəh natu-atukien ye nimir Kughen.

¹⁹⁻²⁰ Ror məkneikin meinai nipiğ yakamarkut pik tuk nəri-pənien loa, kini yakaməm mə norien e ripəh nəmhenien mə tukror yo yakatuatuk ye nimir Kughen. Ror məkneikin, yimnapəh nəri-pənien loa tuk nuəyen yemə atuatuk. Rəmhen kin yame yimamhə, kini taktakun ai loa ripəh narmaruyen ye nimiraghien vi kafak. Yimnor məknakin mə jakamor əmə nətəriğien kape Kughen. Rəmhen kin yame kimisəsik-pən əmru Kristo ye nai kamarkwao kin. Nimiraghien akwas kafak rimamhə. Mərig yimnarha-pə min kimru Kristo. Kini taktakun ai, pəh nien mə yo yakamragh, mərig Kristo ramragh yerikik. Kini ye nimiraghien fam kafak, yakamhatətə əmə ye Ji Kughen, yame ramorkeikei pik yo, kini muə mimhə mivəh miragh yo.

²¹ Nihuvəyen e, Kughen ramautə-pə kin kimi ətawə, in rehuə pik. Kini to yakpəh noriahyen norkeikeiyen e yame Kughen ramautə-pə apnapig əmə kin. Mərig yakaməm mə kimiə tiksın, nakasəri-pən loa mə tukror əmiə naksatuatuk ye nimir Kughen. Mərig ripimə nəri-pənien loa ripior narmamə kisatuatuk ye nimir Kughen, to nimhəyen

kape Kristo rīpior nar apnapig əmə kin.

3

Nəmə Galesia kwəsəpəh swatuk

¹ Nəmə Galesia, kimiə nakseno-eno pik. ? Pa rīmnəko-pən məknenkin əmiə nakhavən ye swatuk iko iko? Yimnhani huvə-pre pawk tuk əmiə mə Yesu rīmivəh narpinien tuk əmiə ye nai kamarkwao kin, ?məriḡ rhawor? ?Tukmə ror yermamə kirik rīmivəhsi-pən vəhsi-pən kimi əmiə kini mivi-ta əmiə mor əmiə nakseno-eno uə?

² Hani-ru tuk yo mhamə, ?Kughen rīmivəh-si-pre Nanmīn Kafan kimi əmiə meinai kimiə nakasəri-pən loa, uə nīkam? Nīkam. In rīmivəh-si pre Nanmīn kafan kimi əmiə meinai kimiə nakashatətə ye Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo.

³ ?Məriḡ rhawor nakaseno-eno pik məknenkin? Apa kupan ikin, kimiə nīmīsətiḡtə əmə ye Nanmīn kape Kughen, məriḡ taktakun ai nakwəsəpəh misətiḡtə əmə ye nəsaninien kapəmiə.

⁴ Nīmīsəriḡ nəmhəyen rehuə meinai nakshatətə ye Nəvsaoyen Huvə. ?Məriḡ nīmīsəriḡ apnapig əmə nəmhəyen e uə? Nīkam. Pəh nien mə kape nar apnapig əmə.

⁵ Məriḡ pəh nien mə Nanmīn kape Kughen ramor nīmətətien tiksīn kimi əmiə meinai naksəri-pən loa. Məriḡ ramor nīmətətien tiksīn kimi əmiə meinai nīmīsəriḡ Nəvsaoyen Huvə kape Yesu Kristo kini mīshatətə iran.

Nəri-pənien loa mine nhatətəyen ye Yesu

⁶ Yermamə kirik, Ebrahim, yame Nəkwəkwə kape Kughen rīmnəvsao-ərhav ta kin rīmīni məkneikin mīmə, “Ebrahim in rīmnhatətə tīmīm

ye Kughen, Kughen rimiṇi mā in ratuatuk ye nimirin.” *(Gen 15:6)* Ye swatuk kirikianə əmə,

⁷ narmamə yamə mine kishatətə ye Kughen, In raməm əmhen əriə mā kisəmhen kin kwənərəus atuatak kape Ebrahim.

⁸ Nəkwəkwə kape Kughen ruṇi ta kupan mā Kughen tukrivəh narmamə yamə minə pəh nien mā kwənərəus kape Isrel, yamə mine kishatətə iran, khauə tukun, mor əriə kisatuatuk ye nimirin. Kupan, Nəkwəkwə kape Kughen rimiṇi-ərhav nəgkiarien huvə kirik kin Ebrahim mīmə,

“Yo jakor kwənərəus kafam mā iriə taksor swatuk yame jakvəhsi-pən nihuvəyen kimi tanimtanə iran.” *(Jen 12:3)*

⁹ Ror pən Kughen rimnautə-pən kin kafan nihuvəyen kimi Ebrahim, meinai in rimnhatətə tim tim iran. Ye swatuk kirikianə əmə min, Kughen rirkun nautə-pəniēn kin nihuvəyen kimi narmamə yamə mine kishatətə əfrakis iran.

¹⁰ Mərig narmamə minə a, yamə mine rikiriə raməsik mā iriə tukhavəh nimraghien mərig in ai kasəri-pən fam naha nhagin yame loa ramni, narmamə minə a, iriə kwəsarə ta ye nahasien. Rəmhen əmə kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mīmə,

“Narmamə yamə mine khapəh nisor-atuatukien narimnar minə fam yamə mine kimirai-pən ye Nəkwəkwə kape Loa mamharpin, iriə tukhavəh narpinien kirik.” *(Dut 27:26)*

¹¹ Kini ror məkneikin, ratuatuk əmə tuk ətawə mā yermamə kirik rikək yame rimnəri-pən loa kape Kughen muə mā in yemə atuatak ye nimirin

Kughen. Məriḡ Nəkwəkwə kape Kughen ramni məkneikin mə,

“Narmamə yamə mine kisatuatuk ye nimri Kughen, tukhashatətə iran mamharpin.”
(*Hab 2:4*)

¹² Məriḡ nəḡkiarinen e raməḡkiar kin nhatətəyen kapətawə ye Kughen. Nəri-pəniyen loa in rīpəh nəmhenien kin yame nakamhatətə ye Kughen meinai nəri-pəniyen loa in rəmhen kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mīmə,

“Yermamə yame ramni mə nəri-pəniyen loa in swatuk kape nivəhyen nimraghien rerin, yermamə e tukraməkeikei mor fam əḡkap narimnar yame loa ramni.” (*Lev 18:5*)

¹³ Narmamə m-fam əḡkap khapəh nisəri-pəniyen naha nhəḡin yame loa ramni. Ror məkneikin, loa in ramərəhu-pə narpiniyen kimi ətawə, kini kitawə fam kasarə ye nahasien. Məriḡ Yesu Kristo rīmamhə ye nai kamarkwao kin, kini mivi-ta ətawə ye nahasien a. Yesu In rīmivəh narpiniyen tuk təvhəḡə has kapətawə rəmhen əmə kin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni mīmə,

“Tukmə kəsik-pən yermamə kirik ye nai kamarkwao-kin, ramhajoun-pən mə kimnor narpiniyen kimin.” (*Dut 21:23*)

¹⁴ Yesu Kristo rīmamhə məkneikin mə narmamə minə fam tukasarə ye nihuvəyen yame Kughen rīmivəhsi-pən kupan kimi Ebrahim mīmə tukrivəhsi-pən kimi kwənərəus kafan. Kini nar a ror məkneikin mə in e taktakun mine kitawə narmamə yamə mine kishatətə ye Yesu, kitawə kharkun nhavəhyen Nanmin kape Kughen yame

Kughen rimirpen mə tukrivəhsi-pən kimi nar-mamə.

Kughen rimməkupan mini promes kafan, mərig loa rımikwasig mıpəh nəspirien ətawə

¹⁵⁻¹⁶ Piak minə mine nowinik minə. Ye nımraghien kapətawə, kitawə kharkun norien kape niniyen promes minə. Tukmə yermamə rimə tukrini promes kirik, to kipəh nivəhsi-tayen, to kipəh nəsik-əpnisien. Ye norien kirikianə əmə min, Kughen rimirpen pən kafan nərigien kimi Ebrahim ye nıkarın kape kafan kwənərəus. Kini ye nəgkiarien a, rıpəh nien mə rimirpen pən kwənərəus minə fam kape Ebrahim, mərig rimirpen pən əmə yermamə kirikianə əmə yame tukrisi-pən ye kafan kwənərəus. Yermamə e in e Yesu Kristo.

¹⁷ Kini kafak nəgkiarien, nıpran ror məkneikin mə apa kupan, Kughen rımını-ta mə tukharaptərəkın nəgkiarien kapəriu Ebrahim, kini ai newk fo hundred toti ruauə muavən ta, kini loa rıpiuə. Mərig pəh nien mə loa a in ravəhsi-ta nəgkiarien yame In rımını-pən tuk Ebrahim. Loa a to rıpəh noriahyen promes kupan kape Kughen.

¹⁸ Yakaməgkiar məkneikin meinai rıpi mə nəri-pənien loa in swatuk kapətawə mə tukasarə ye nihuvəyen kape Kughen, rıpihajoun mə promes yame Kughen rımını kupan in nar apnapiğ. Mərig rıpəh norien məknakin: Promes yame Kughen rımını-pən tuk Ebrahim in swatuk yame in tukramarə iran ye nihuvəyen kafan.

Loa, kafan aikin norien

19 Yermamə kirik tukripiayoh mīmə, “?Tukmə ror məkneikin, rimnhawor e Kughen rimnərəhu-pə loa?” Promes yame Kughen rimini-pən tuk Ebrahim in rimnəkupan marə, mərig loa in rimikwasig. Rimauə mə tukrhajoun ətawə mə kitawə yor təvhagə hah minə. Mərig Kughen rimnərəhu loa a mə tukramarə mamvən mamvən meriaji yermamə a ye kwənərəus kape Ebrahim tukrarha-pə tuk ətawə. Kitawə kwənharkun mə loa a, kafan wok rhuvə, mərig rikimiə tukraməkeikei maməsik mə loa a, Kughen rimnəkupan nivəhsi-pən kimi agelo minə. Kwasig ikin kipiavəhsi-pən kimi kwən a Moses. Moses, in swatuk kape nivəhsi-pəyen loa kimi ətawə. Mərig nipiğ Kughen rimini promes tuk Ebrahim, ripəh norien məkneikin.

20 Kughen In rimipəh nirpenien yermamə kirik mə tukrəgkiar kimi Ebrahim. Mərig In atuatur əmə rimnəgkiar-pən atuatur ye nimri Ebrahim mamripen-pən promes kafan kimin.

21 Kini pəh nien mə loa e rimauə mə tukrivəhsi ta promes kape Kughen. Nikam. To loa ripirkun nivəhsi-pəyen nimraghien vi kimi ətawə, kitawə kipiharkun nhauəyen misatuatur ye nimri Kughen. Mərig ripəh norien məkneikin.

22 Loa kirik ror məkneikin rikək, meinai Nəkwəkwə kape Kughen ramni mə norien has rimnərkis fam ətawə. Kini kitawə m-fam kasəkapir loa minə. Ror məkneikin mə swatuk kirikianə əmə mə kitawə tukhavəh nihuvəyen kape Kughen yame rimirpen-pə ta kin kimi ətawə. Kini swatuk e, mə tukshatətə ye Yesu Kristo.

Nipig e taktakun, nipig kape nhatətəyen ye Yesu Kristo

²³ Kupan, loa yame Kughen rīmivəhsi-pən kimi Moses, in rīmīraptərəkīn tīm tīm ətawə, rəmhen əmə kīn yame kitawə kīmnisarə ye kalabus, miseriaji-pə nipig e taktakun mīne, Kughen rīmnəhitə ye nīmritawə kasəm swatuk kape nhatətəyen.

²⁴ Ror pən loa e in rəmhen əmə kīn yemehuə kīrik yame ramarmaru irətawə, mamuə meriaji-pən nipig Kristo rīmauə. Mə ye nipig a, kitawə kwənhauə misatuatuk ye nīmri Kughen, meinai kīmishatətə iran.

²⁵ Mərig taktakun ai, loa tukripəh narmaru-minien irətawə, meinai kwəshatətə ta ye Yesu Kristo.

Kimiə fam kīrikianə meinai naksofugin-pən ye Yesu

²⁶ Meinai kimiə nīmishatətə ye Yesu Kristo, kimiə fam ji Kughen mīnə.

²⁷ Kīnor ta baptaes irəmiə khapsaah, mə kimiə nakwənhauə masor kīrikianə kimiə mīn. Ror məkneikīn, kimiə nīmnhavəh norien huvə mīnə kape Yesu rəmhen əmə kīn yame nīmīsarkoah kīn neipən vi kīrik.

²⁸ Kīni kimiə m-fam əgkap nīmīsofugin-pən ye Yesu Kristo, kīni kimiə mfam naksəm nəmhen. Rhuvə mə kitawə tukhapəh nisəwhai-minien narmamə, nar apnapig tukmə iriə nəmə Isrel, uə nəmə kantri pīsīn pīsīn mīnə, uə slef, uə pəh nien mə slef, uə yerman, uə piraovīn.

29 Kimiə fam narmamə kape Kristo. Ror məkneikin mə kimiə kwənərəus minə əfrakis kape Ebrahim. Kini ye swatuk kirikianə əmə min, nihuvəyen yame Kughen rimirpen-pən kimi Ebrahim, kimiə takhavəh misarə iran.

4

Pəh nien mə kitawə slef kape loa, mərig kitawə ji Kughen minə

¹ Taktəkun ai, jakəgkiar kwakwə min ye norien kapətawə, mamni nuhpikinien kirik. Tukmə yer-mamə kirik rimhə, tini tukrivəh kafan nautə minə fam. Mərig tukmə tini ramarkəskəh hanə, to ripəh nehuəyen ye kafan nautə, rəmhen kin yame slef kirik to ripəh nehuəyen ye nautə kirik.

² Mərig tini a tukraməkeikei mamarə iriə piauni karin minə tiksın mamvən meriaji-pən nipig kafan tatə rimini mə in rirkun nivəhyen nautə yame rimmərəhu-pən kimin.

³ Kini kitawə min tuksor məknakin. Apa kupan, kitawə kimisəmhen kin kwajikovə - kitawə slef minə kape loa yamə mine kasarmaru irətawə.

⁴ Mərig ruauə ye nipig atuatur yame Kughen rimini, kini Kughen rimmher-pə kin Tini ruə. Piraovin kirik rimirəh, rarha-pə ye tokrei tanə. Kini in maməri-pən atuatur narimnar fam yame loa ramni.

⁵ Rimmor məknakin mə tukririsin ətawə yamə mine loa rimmərkis ətərəkin ətawə, pəh Kughen tukrirhi ətawə, mirisin ətawə khauə rəmhen kin nipnətin atuatur minə.

⁶ Kīni taktakun ai, Kughen rorkeikei mə tukror əpu mə kitawə nīpnətīn mīnə, mher-pə kīn Nanmīn kape Tīni rīmauə irətawə mīnə fam, kīni mor ətawə kasokrən kīn Kughen mə “Tatə.”

⁷ Tuk nar ai, pəh nien mə kitawə slef mīnə, məriḡ kitawə nīpnət Kughen əfrakis mīnə. In rīmivəhsi-pə narīmnar huvə mīnə kīmi ətawə yame In ruīni ta mə tukrivəhsi-pən kīmi nīpnətīn mīnə.

Pol rīkin raməmhə tuk nāmə Galesia

⁸ Apa kupan, kīmiə nīmīseinein Kughen. Kīmiə masəhuak kīmi yarmhə mīnə mhamə ta mə kapəmiə kughen mīnə. Iriə kīmīsərkis ətərekin əmiə, məriḡ pəh nien mə iriə kughen əfrakis mīnə.

⁹ Məriḡ taktakun ai, nakwənharkun Kughen. Uə, rhuvə mə jakni məkneikīn mə Kughen ruirkun ta əmiə. ? Məriḡ rhawor e nakwənharerīḡ-pən mīn tuk natuakəmīen mīnə a? Kapəriə nəsanīnien rīkək. Kīni to kamhavən, tukhapəh nīsorien nar huvə kīrik kīmi əmiə. ? Rhawor nakhamə iriə tūksərkis ətərekin mīn əmiə?

¹⁰ ? Rhawor nakasəri-pən natuakəmīen kapəriə ye nīpīḡ mīnə kapəriə, mīne makuə mīnə kapəriə, mīne nīpīḡ rhakə mīnə, mīne newk mīnə kapəriə?

¹¹ !Kəsi narman! !Yo yakamḡin pīk tuk əmiə! !Yakaməm mə yīmnor pīk wok irəmīə tuk nar apnapīḡ əmə!

¹²⁻¹³ Piak mīnə mīne nowinīk mīnə, yo yakaməḡkiar skai kīmi əmiə mīmə apa kupan, kīmiə nīmnhapəh nīsarəyen ye loa kape Moses, kīni yo yīmauə məm əmiə kīsarə, yīmivəh norien kapəmiə, məpəh nəripənien loa. Kīni taktakun

ai, yakorkeikei mə kimiə mɪn takhavəh norien kafak, mhapəh nisorien mə loa tukrɪraptərəkin tim tim əmiə. Kimiə rikimiə tukrəsik mə in apa kupan, nɪpɪg yɪmnamni-ərhav Nəvsaoyen Huvə kimi əmiə meinai yɪmnamhə, mamarə kitawə-m kimiə. Mərig nar apnapɪg mə yo yɪmnamhə ye nɪpɪg a, mərig kimiə nɪmnhapəh nisorien yo yakərig rahas.

¹⁴ Nəmhəyen kafak rɪmnərɪk mɪtə əmiə, mərig rikimiə rɪmɪpəh nəsɪkhahyen yo, kini nɪmnhapəh nɪshekien yo. Kimiə nɪmnhavəh huvə yo mamhavən ye nəkwai nɪmə kapəmiə mɪnə, rəmhen əmə kɪn yame nakhakɪr agelo kɪrik kape Kughen raurə ye nəkwai nɪmə mɪnə kapəmiə mɪnə, uə nakhakɪr Yesu Kristo raurə ye nəkwai nɪmə kapəmiə mɪnə.

¹⁵ Kupan, kimiə nɪmɪsorkeikei pɪk yo, mɪsasitu irak ye narɪmnar fam ye nɪrkunien kapəmiə. ? Mərig rhawor e taktakun mɪne?

¹⁶ Rikik raməsik mɪmə tukmə ror nəgkiarɪen əfrakis mɪnə kafak ramor əmiə nakwəsəməkɪn yo.

¹⁷ Yhajoun eikuə mɪnə e kasəmnhawk pɪk mə tukhaukreikɪn kapəmiə nətərigɪen kini kimiə nakhakwasɪg kɪn əriə. Mərig iriə khapəh nisorien məknakɪn mə tuksasitu irəmiə. Kɪsorkeikei əmə mə tukhavəhsi-ta əmiə tuk yo mə kimiə taksəmnhawk pɪk tuk nɪkwəsɪgɪen kɪn əriə.

¹⁸ Nəmnhawkɪen in rhuvə, mərig taksəmnhawk tuk nar yame rhuvə nɪpɪg mɪfam, pəh nien mə ye nɪpɪg əmə yame yakamarə kitawə-m kimiə.

¹⁹ Kafak kwajikovə mɪnə. Yakamərig raha tuk əmiə rəmhen kɪn yame mama ramhə mə

tukreimæk kîn kwajikovə. Yakamasæk pik tuk əmiə meriaji takhauə misəmhen kîn Yesu Kristo.

²⁰ Yakorkeikei pik mə jakamarə kitawə-m kimiə ai taktakun mine meinai tukmə yakamarə kitawə-m kimiə, jakpəh nəgkiar-pikien kimi əmiə. Mərig taktakun ai, yakamarə isok tuk əmiə, kîni meinein mə jakhawor pən iran mine masitu irəmiə.

Nivusien ris ye Hega mine Sera

²¹ Kimiə narmamə yame naksorkeikei pik nəri-pənien loa, takshorpin-ru kafak nəgkiarien. ? Nîmisərig ta naha nhagin yame Nəkwəkwə kape Kughen ramni, uə nakhapəh hanə nisərigien?

²² In ramni Ebrahim yame rimirəh tini yerman kiraru. Kirik, slef kafan rimirəh. Kîni kirik, piraovin atuatur kafan rimirəh.

²³ Kwajikovə yame slef piraovin rimirəh, in rimnarha ye nətərigien əmə kape yermamə. Mərig kwajikovə yame piraovin atuatur kafan rimirəh, in rimnarha meinai Kughen In rimirpen ta mə piraovin a tukrirəh.

²⁴⁻²⁵ Kîni kitawə kharkun nhavusien ris kîn piraovin mir a, mhaukreikin-pə nipran irətawə. Piraovin mir a kwhajoun promes mir yame Kughen rimnor kimi narmamə. Pian e Hega, in mine kwənərəus kafan, iriə kisəmhen kîn slef yamə mine tukhapəh nhavəhyen narimnar kape tata. Pian e in rəmhen əmə kîn promes yame Kughen rimnor ye tukwas apa Sinae apa ye tanə ehuə e Arebia - ikin aikin a Kughen rimivəhsi-pən loa ikin kimi Moses ikin. Kîni in rəmhen kîn taon ehuə kirik e Jerusalem yame narmamə ikin kamharaptərəkin

tim tim loa ikin. Kini iriə kasəmhen kin slef yamə mine loa ramehuə irəriə.

²⁶ Mərig Jerusalem kirik min apa ye rao ye neai, in rəmhen kin piraovin yame pəh nien mə slef, yame loa rıpəh nehuəyen iran. Kini in mamə kapətawə,

²⁷ meinai Nəgkiarinen kape Kughen ramni mimə, “Ik e nimnor siə kin ik. !Agien!

Ik e nimipəh nərigien nəmhəyen kirik tuk neiməkien.

Okrən apomh, mamagien,

Meinai nar apnapig nimipəh nırəhyen kwajikovə kirik meriaji minəpiahuaru,

mərig taktakun ai, kafam kwənərəus minə kwənhapsaah rapita piraovin yame iriu kafan yerman kwarə.” *(Aes 54:1)*

²⁸ Mərig piak minə mine nowinik minə. Kimiə naksəmhen kin ji Sera e Aesak meinai Kughen rimirpen min əmiə.

²⁹ Kupan, kwajikovə e Ismael, ji Hega, yame rimnarha ye nətərigien əmə kape yermamə, in rimnoriah pik kwajikovə e Aesak yame rimnarha ye nəsaninien kape Nanmin kape Kughen. Kini norien a rəmhen əmə kin e towei mine: In e, narmamə yamə mine iriə slef kape loa kasoriah ətawə yamə mine kwəshatətə ye Kughen misarha vi ye Nanmin kape Kughen.

³⁰ ? Mərig Nəkwəkwə kape Kughen rimini mə naha? In ramni mə,

“Ik takaməkeikei mher-ye rhav kin piraovin e slef mine tini. Iriu tukwəta ikin e, meinai ji pian

a, in tukripəh nivəhyen nautə kirik kape rimni.

Nautə mifam kape tata ramvən kimi ji pian yame pəh nien mə in slef.” *(Jen 21:10)*

³¹ Mərig kitawə e, kitawə pəh nien mə nipnət pian e slef; kitawə nipnət pian e yame rimivəh promes minə kape Kughen.

5

Yesu rimirisin kafan narmamə minə

¹ Nipig Yesu Kristo rimirisin ətawə, rimnor ətawə mə loa kape Moses tukripəh narmaruyen irətawə. Ror pən, kimiə takasəkeikei misərer tim tim ye nhatətəyen kapəmiə, mhəpəh niseighanien kin loa mə tukrarmaru min irəmiə. Apa kupan, loa e, rimnərik mitə əmiə mamor əmiə mə kimiə slef minə kafan.

² Taksərig-ru nar e yakamni. Yo Pol, yakamni-pre nəgkarien e tuk əmiə mimə tukmə kimiə nakseighan kin əriə mə tukhavəh nao kimi əmiə, ramhajoun pən mə naksor təkun wok yame Kristo rimnor.

³ Kini yo yakaməgkiar skai pre min kimi əmiə mimə yermamə yamə rameighan kin mə tukvəh nao kimin, in ravəhsi-pən atuk in ye kwermi loa kape Moses. Kini yermamə yame loa ramar-maru iran, in tukraməkeikei məri-pən fam əgkəp narimnar fam yame loa ramni.

⁴ Kimiə e yame nasarkut-arkut tuk nəri-pənien loa mə tukror əmiə naksatuatuk ye nimri Kughen, ramhajoun pən mə nakwəsəpəh ta Yesu Kristo. Nakwənhavəhsi-pən nimetaimiə kimi nihuvəyen kape Kughen.

⁵ Kini mærig kitawə e Nanmın kape Kughen ramor ətawə kasərəhu-pən əmə kapətawə nətərigien ye Kughen, pəh In tukror ətawə kisatuatuk ye nımırın, meinai kitawə kishatətə əmə ye Yesu Kristo.

⁶ Kasərəhu-pən məkna nətərigien kapətawə ye Kughen meinai narmamə yamə mine kasofugin-pən ye Yesu Kristo, in nar apnapig mə kimivəh nao kimi əriə, uə kipəh nivəhyen nao kimi əriə. Mərig nar ehuə e, in əmə e nhatətəyen ye Yesu Kristo. Nhatətəyen e ror ətawə kasorkeikei Kughen, masor mın norkeikeiyen kimi narmamə.

⁷⁻⁸ Apa kupan, yımnəm əmiə mırkun mə kimiə nakasaiyu əsanin ye swatuk atuatuk ye nımraghien kapəmiə mə takseriaji mak. Mərig taktakun, nakwənharerig. Kughen rımnokrən ta kin əmiə. ?Mərig nıpa mınə kasərer əswasig kin kapəmiə swatuk, masəko karin əmiə mə taksəri-pən mın loa kape Moses? Yakirkun mə Kughen to rıpəh norien məkneikin irəmiə.

⁹ Mərig nhajounien eikuə en yame kamhani tukriporiah fam əgkap əmiə rəmhen kin yis yame kivəhsi-pən ye bred ramher fam əgkap bred.

¹⁰ Mərig yakirkun mə nəfrakisien, Yermaru tukror nətərigien kapəmiə tukruə mın mor kirikianə kitawə-m kimiə. Kini yo yakirkun huvə mə yermamə e yame ramoriah kapəmiə nətərigien məknakin, nar apnapig mə in yemehuə kirik uə in yemə hawor pən iran mine, mərig Kughen tukror narpınien kirik kimin.

¹¹ Piak mınə mine nowinik mınə. Narmamə

tiksın kamhani mə yo yakamni-ərhav mə narmamə yame kashatətə ye Kughen, tukaməkeikei kivəh nao kimi əriə. Mərig nəgkiarien e rıpəh norien nəfrakisien kın. To yakpini-ərhav məkneikın, kını narmamə mine e yame kasəriwək kimiə miriə, rikiriə rıpiagian əmə tuk yo. !Mərig, səmru! Nəmə Isrel tiksın kasoriah yo mamharpəhu yo, mamhauh yo, meinai yo yakamni-ərhav mə nımhəyen kape Yesu ye nai kamarkwao kın, in əmə e, in tukrivəh mıragh narmamə.

¹² Ye nətərigien kafak, narmamə mine e yame kashajoun oror əmiə, mhamə tukaməkeikei kivəh nao kimi narmamə, rhuvə mə iriə tuksərai ta əgkap əmə matuk kapəriə.

¹³ Mərig piak minə mine nowinik minə, Kughen rımnokrən kın əmiə, kını mırısın əmiə mə loa kape Moses tukrıpəh narmaruyen irəmiə. !Mərig takasəriğ huvə əmiə! Pəh rikimiə tukrıpəh nəsikien mımə, “Rhuvə, yo yaknap ta ye loa. Taktakun ai yakırkun norien naha nhagin yame nıprak rorkeikei.” Kimiə takhapəh nhanıyen məknakın. Mərig norkeikeiyen kapəmiə tukraməkeikei mor əmiə rikimiə ragien əmə mə taksasitu irəmiə minə.

¹⁴ Meinai norkeikeiyen in raməpkəfugin nəgkiarien fam yame loa ramni. In e ramni mə, “Takaməkeikei morkeikei pıam rəmhen kın yame nakorkeikei atuk ik.” *(Lev. 19:18)*

¹⁵ Takasəriğ huvə əmiə. Tukmə kimiə naka-sor timəht kimi əmiə minə, naksəmhen əmə kın

kirəvin* yamə mine kasəs atuk əriə minə, kini mus mus kapəmiə tukroriah əmiə.

Norien kape Nanmin kape Kughen mine norien kape narmamə

¹⁶ Ror pən, yakamni-pre tuk əmiə mə kimiə, Nanmin kape Kughen tukraməkeikei mikir əmiə kini nakhakwasig kin. Kini kimiə takhapəh nisorien nar has yame nipraimiə əmə rorkeikei.

¹⁷ Təvhagə has minə a, in e, nimisor narimnar has yame nipraimiə atuk rorkeikei. Mərig norien e, in ravəhsi-əhu norien kape Nanmin kape Kughen. Kini Nanmin kape Kughen in ripəh norkeikei-minien norien has yame nimnasor hanə kupan. Norien mir e kawor timəht kimi əriu minə, ror pən nakaseinein nisorien norien huvə yamə mine rikimiə raməsik mə taksor.

¹⁸ Mərig tukmə Nanmin kape Kughen ramkir əmiə, to loa ripəh min narmaruyen irəmiə.

¹⁹ Kitawə kwənharkun norien hah kupan kape narmamə yame kimnasor hanə kupan: Nipiraovin mine narman kamhakir apisapis əriə minə, kini iriə kator norien has m-fam yame ror naurisien tuk niniyen; kapəriə nətərigien ramvən pik tuk norien has minə a.

²⁰ Masəhuak kimi nanmi nar minə, masəmtah, masəməkin narmamə, masor timəht, masəhowk, masor niemhaa, mhavəhsi-haktə atuk əriə, masəwhai əriə minə, misarə pisin pisin.

²¹ Masanipin ye narimnar kape narmamə, misapis kin ninimien, masor lafet mamharpəhu

* **5:15:** Nəgkiarinen Gris ripəh niniyen kirəvin, ramni əmə nuhpikinien ye timəht, rəmhen kin yame narmamə kasəs əriə minə.

5:17: Rom 7:15-23

nətəwaoyen, masor narimnar ehuə min yame ror məknakin. Yakamor kwirig kimi əmiə rəmhen əmə kin yame yimnor kwirig kimi əmiə apa kupan: Narmamə yamə mine kasor norien minə a, iriə tukhapəh nhavəniyen misarə ye rao ye neiai yame rimnor apnəpeinə iran kape kafan kwajikovə minə.

²² Mərig tukmə Nanmin kape Kughen ramarə ye narmamə, nımraghien kapəriə tukrikuə kin kwənkwan e in e: Kisorkeikei narmamə, rikiriə ragien, nəmərinuyen ramarə yerkiəriə, kapəriə nətərigien rapomh, rikiriə rehuə tuk narmamə, kini kapəriə norien in rhuvə. Kini narmamə kamhani nəfrakisien irəriə.

²³ Kini iriə nəmə mar. Kini kasarmaru ye nıprairiə. Norien minə e, iriə khahuvə pik, kini nəgkiariyen kirik rikək ye loa yame ramni-əhu narimnar minə e.

²⁴ Kitawə narmamə kape Yesu Kristo, kitawə kwəsəpəh ta norien has minə kapətawə, mhapəh nisorien narimnar yamə mine nıpraitawə əmə rorkeikei. Rəmhen əmə kin yame kimisəsik-pən nətərigien has minə kapətawə ye nai kamarkwao kin.

²⁵ Nanmin kape Kughen In rimivəhsi-pə ta nımraghien kirik kimi ətawə, kini rhuvə mə kitawə tuksəriwək ye norien huvə minə kafan.

²⁶ Rahas mə kitawə tuksausit mhavəhsi-haktə pik ətawə, masəməkin ətawə minə.

6

Rhuvə mə tuksasitu irətawə tuk kajipə pam minə

¹ Piak minə mine nowinik minə. Tukmə kaməm mə yermamə kirik rimnor təvhagə has, rhuvə mə kimiə e yame Nanmin kape Kughen ramkir əmiə, takhavən misasitu iran misərip atuatur in. Mərig takhapəh nisəgkiar-pikien kimin, taksəgkiar mar əmə kimin, misor mə rikimiə raməmhə tukun. Mərig takasərig əmiə, tamə nar kirik yame nakasətapig kin tuk narmamə ror min əmiə nakhamir.

² Kimiə taksasitu irəmiə minə. Taksasitu irəmiə minə ye nipig nakasarə ye nipig əutən minə. Tukmə naksor məkneikin, naksəri-pən atuatur naha nhagin yame loa kape Kristo ramni.

³ Meinai yermamə yame rikin raməsik mə in yerpirig, yermamə e, rikin rameikuə, meinai reinein nəmien mə in yermamə apnapig əmə.

⁴⁻⁵ Mərig kimiə takasəkeikei misəm huvə narimnar yame nakasor. Takhapəh nisəm-əmhənen norien kape narmamə pisin mə takharkun mə kapəmiə norien rhuvə rapita. Takasəkeikei misəm huvə pisin əmə kapəmiə wok, meinai narmamə kapəriə wok ror pisin pisin. Kini iriə kamhavəh kajipə pam pisin pisin ye nimraghien kapəriə kirikianə kirikianə. Mərig rhuvə mə rikimiə tukragien tuk wok pisin kirik kapəmiə, kini tukəm mə kapəmiə wok in rhuvə əmə.

⁶ Kimiə takasəkeikei misəwhai narimnar minə tiksın kimi kapəmiə yhajoun yamə mine kashajoun əmiə ye nəgkiarien kape Kughen.

⁷ Takasərig əmiə, mhapəh niseikuəyen irəmiə minə mhamə nakharkun nisorien naha nhagin

yame nīpraimiə rorkeikei. Narpinien yame Kughen ravəhsi-pə, pəh nien in nar apnapiḡ. Nīmisuv naha nhagin kwənkwai nai ye nəsimien kafam, ik mīn takrhi atuk mīn kwənkwan, mən.

⁸ Yermamə yame raməsim kin norien has yame rimnasor hanə kupan, in rəmhen kin kwənkwai nai hah kirik ye kafan nīmraghien. In tukraməkeikei mikuə kin kwənkwai nai yame rahas. Kwənkwai nai e, nīpran e, in e nīmhəyen. Məriḡ yermamə yame ramsuv kwənkwai nai yame rhuvə, yame Nanmīn kape Kughen ravəhsi-pən, Nanmīn kape Kughen tukror in tukrikuə kin kwənkwan yame rhuvə, kini tukrirhi. Nhag kwənkwai nai en, in e nīmraghien rerin.

⁹ Ror pən, takhapəh nisəpəuyen kin norien yame rhuvə, meinai kitawə tukharhi kwənkwan yame rhuvə ye nīpiḡ atuatur kafan, tukmə khapəh nisəpəhyen wok.

¹⁰ Kini nīpiḡ mīnə fam, tukmə kitawə kasəm kwənmhaan kirik, pəh kisor huvə pən kimi nar-mamə m-fam, kini rhuvə pik mə tuksor huvə pən kimi piaturawə mīnə mīne nowintawə yamə mīne kamhani nəfrakisien ye Yesu Kristo.

Nəgkiarien infamien

¹¹ Jakrai nəgkiarien infamien kafak ye nəkwəkwə e kin kwermik. Kimiə taksəm mhamə kafak nīraiye, rehuə pik.

¹² Nəmhajoun eikuə mīnə a kisorkeikei mə nar-mamə tuksəgnəgin əriə, ror pən, kasəkeikei kimi əmiə mə tukvəh nao kimi əmiə. Məriḡ kasəkeikei əmə kimi əmiə məknakin mə nəmə Isrel tiksīn tukhapəh nisorien nahasien kimiə əriə.

¹³ Mərig kasəkeikei kimi əmiə mə tukvəh nao kimi əmiə meinai kisorkeikei mə narmamə tuksəgnəgin əriə tuk niviyeən əmiə nakharerig-pən mīn tuk loa kape Moses. Mərig səm-ru, iriə mīn, khapəh nisəri-pən huvəyen narimnar yame loa ramni.

¹⁴ Mərig yo, pəh jakpəh nəgnəginien yo tuk nar kirik yame yimnor. Mərig jakaməkeikei maməgnəgin əmə Yesu Kristo Yermaru kapətawə tuk naha nhagin yame rimnor ye nipiḡ In rimamhə ye nai kamarkwao kin. Rimamhə ye nai kamarkwao kin, mor yo yakpəh norkeikei-pikien narimnar kape tokrei tanə. Rimirisin yo ye narimnar mīnə a.

¹⁵ Nipiḡ Kughen ravəhsi-pən nimiraghien vi kimi yermamə, mamor in ratuatuk ye nimirin, nar apnapig tukmə kimivəh nao kimin uə kimipəh nivəhyen nao kimin.

¹⁶ Kini taktakun ai, yakaməhuak tuk narmamə yamə mine kasəri-pən huvə nəgkiarieren e, iriə kwənərəus atuatuk mīnə kape Kughen. Yakaməhuak mə nəmərinuyen kape Kughen tukramarə tuk əriə, kini pəh riki Kughen tukrehuə tuk əriə.

¹⁷ Kafak e nəgkiarieren infamien. Yo yakpəh norkeikeiyen mə yermamə kirik tukrini hah yo, meinai tamhek nimap mīnə e yame kimnəsik yo kin kapiə apig kini kuh yo kərkis-ərkis yo kashajoun pən mə yo slef kape Yesu.

¹⁸ Piak mīnə mine nowinik mīnə. Yakaməhuak mə Yesu Kristo Yermaru kapətawə tukrautə-pre kin kafan nihuvəyen kimi əmiə. Amen.

**Nəkʷəkʷə imərhakə kape kughen: nirpenien
vi
The New Testament in the Southwest Tanna Language
of Vanuatu
Le Nouveau Testament dans la langue sud-ouest Tanna
de Vanuatu**

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Southwest Tanna

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tanna, Southwest

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

ad9e16d0-33ca-5cbe-ad05-46d1635fa22b